

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
REDACCIÓ
CARRER NOU DE S. FRANCESC
núm. 27, pis 2.
BARCELONA.

PERÍODICH SATIRICH, HUMORISTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.
FORA DE BARCELONA
cada trimestre
ESPAÑA, 8 rals.
CUBA Y PUERTO RICO, 15.
ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

ELLAS.

No crequis que vagí á parlarte de las fillas d' Eva en son periodo jove y flamant. Valg á parlarte de las sogras, aqueixa degeneració de la més bonica meytat del genero humà.

E' assumpcio es vell, gastat: pero no importa, hi ha molt que dir sempre.

La dona que per sa desgracia arriba á tornarse sogra, cambia tant d' aspecte y de naturalesa, que l' que la veu lo dia avants y la veu despresa, no la coneix.

Se mostra amorosa, afable y jovial, mentre lo nuvi no passa d' aqui; pero pert la xaveta y 's casa: després... escolta la meva historia.

Jo era solter y per lo tant, lliure com lo vent que xiula per lo Ensanche; com la riera de 'n Malla quan plou molt.

Per ma desgracia, una nit vaig anar al ball de màscaras. Aixis no hi hagués anat. Allí la vaig coneixre. Anava disfresada d' Urganda y 's deya Irene.

Ballant una americana m' hi vaig declarar, y ella baixant los ulls y tornantse més vermelha que un vitxo, va contestar que per ella estava bé pero que la seva mama....

«Sabs que vol dir mamá? Vol dir aspirant á sogra.

Aqueixa paraula sempre m' havia fet posar pell de gallina; pero la Irene que s' havia tret la careta al comensar l' americana, m' agradava, ballava bè y... no 's podia demanar més.

Comensà per presentarme á la mama que va rebre m' ab molta amabilitat y finura, enterantse indirectament de qui era jo, que feya, ab que negocjava y veient qu' anava ab bon fi, no 's va oposar á que las visités.

Hasta aquí tot anava bè. Durant mas visitas que s' anavan fent més freqüents cada dia, continuava la mama tant amable com antes.

S' adormia. Tenia qu' aná á la cuina á dona pressa á la criada per lo sopà ó anava detrás del gatet que jugaba ab las cortinas de l' arcoba.

En si, jo m' feya creus al veure aquella aspirant á sogra. Fins vaig arribá a creure que lo que diuhem de aquellas, era mentida.

Tant va ser, que vaig perdre l' orellus y 'm vaig casar.

Casarsé!!!

Pero endavant. Ella (la sogra) 's deya Tuyas. Donya Tuyas los primers días se portava bè.

Feyà com aquests gatets mansos que posan las potes de vellut com si no tinguessin ungles y si un se descuida las hi clavan á la pell.

Passarem dos mesos ab armonia. Com que 's feya sols la voluntat de donya Tuyas, jo era un sant.

Pero un dia vaig voler recordar, que jo era l' amo. X' s' va cambiar la decoració. Ja no era tant bon minyo (per la sogra). Pesava y reptava totas mas paraules. Me seguia y 'm vigilava. Estava mitj' hora fora, y ja surtia massa de casa. Era un calavera que m' permetia l' luxo d' anar á pendre café sense emportarme 'n la dona... y la sogra.

Per evitar crits, sumava resignat cigarros d' estanch,

d' aquells del caixó triats cincuenta vegades, perque la sogra no digues que derrotxava, y apesar de tot, deya que l' viciot de fumar m' havia de dur per portas.

Si per desgracia estava desganat, deya á la dona. Si, ja deu haver menjat á fora. Si menjava.—Vamos avuy no l' han convidat.

Si m' arreglava.—Mira.—deya á sa filla—vá a veure las conquistas.—Si no m' arreglava.—No n' fassis cas—deya—ja han quedat que no 's veurlan.

Y lo qu' era pitjó, que s' hi ficava la dona y cada minut hi havia rahons en las que sempre m' empotava la culpa y s' acabavan ab plors y llàgrimes de la filla y crits y abalots de la sogra. Agafava l' sombrero, y tancant de cop la porta las deixava que 's barallesin solas.

Pero en vā pensava descansar. Allò era més qu' una mosca de Milan posada darrera l' orella.

Sempre tenia detras y en totas parts á ma sogra vigilante parodiант lo soldat dels Magyars.

Vā ser tal la seva persecució, que vaig arribá a pensar que la portava a sobre y sempre al sortir de casa m' mirava las butxacàs especialment l' *infern* del sobretodo qu' era alla hont millor podia estar y l' hi corresponsa.

Aixó vá durar molt temps: dos anys.

Un dia, (m' agafa pò al recordarme n') vá atraparme dins del quarto, cusintme la criada un botó de l' armilla.

Obra poch á poch. S' acosta de puntetas, pega una bofetada á la criada, Irenca. l' fil, m' amenassa y diheit:—Infame, calavera no hu negarás are; apreta las dents, alsà l' puny, bufa, gira l' ulls, vol cridar, cau, y 's desmayà.

Crido á la minyona, ve la dona, portan vinagre. Corran pel metge... pero en ya.

Segons va di l' metge s' va morir la pobre per que se l' hi havia obert un vas. Devia ser un vas plè de matzinhas que van esparramàsself per tot lo cos.

La van enterrar, y vaig tenir l' cinisme de veure quan posavan la pedra en lo ninxo. De altre manera no hauria quedat tranquil.

Tot sovint (es un dirho a vostes) vaig a veure si s' ha mogut aquesta pedra.

Desde aquell dia respiro ab llibertat y fins diuhem que m' engreixo.

Desde llavors ho disputo ab la dona.

Ja 'u diu lo ditxo. Morta la cuca, mort lo veri.

PAU MAGRE.

TOROS.

Corrida del dia 11 de Maig.

Per ser tant primerencas las corridas (amigo! 'ls toros eran uns senyors animalassos!)... Quin envolum! Que compon lo senyor Fontrodona! Si ell hagués presidit s' hauria mort d' enyeja, al veure aquell garbo y sobre tot aquelles testarradas!

Eran per lo primer andalusos y semblavan per lo segon aragonesos.

Pero.... aném per parts.

La plassa estava plena y atapahida com una panota: en la sombra hi predominava l' color negre de las lilitas y el moviment de la tabola; en lo sol lo color blau de las brusas y la tranquilitat de las castanyas quan se torran. Pochs ventalls, molts bastons, y alguns barrets entaire.

Surt dalt d' un palco embalat un senyor ab un bigote de canem, fa moure un mocador, s' obran las portes del canyet y ab més colors que una sanfaina y més galons que una casulla y més antiquelias que un vestit de Mare de Déu, se presenta la quadrilla, abjun manejig, que ni l' tremolor de un mato de Pedralbes. Tirar la clau, l' agutil fà un quebre per evitarse un nyanyo, s' obran las portes del corralet y surt á l' arena un tal *Jaguito*, negre com una sotana nova, ab unes banyas groguides y obertes com los brassos de una nena enamorada y ab unes camas que semblava talment que 'n tenia una grossa, de tant depressa que las movia. L' hi tiran tretze cops de xusso, y ell se menja una arengada y 'n deixa dugas á la brassa. Alguns picadors no de la bugada—rodolan per terra; y en Lagartijo y en Cara-ampela se l' enduhen ensenyantli una capa.... Los toros fan com jo á l' ivern: sempre al darrera de una capa y may puch conseguirla.

Duya tres parells de arrecadas quan en Lagartijo vá anar á arregarli 'ls comptes: sis cops de toballo y una forquillada fins al manech... y a la cassola.

Larguito s' deya l' segon, negre també com una sotana, pero una sotana bruta, bon mosso y de banyas curtes y mal intencionadas. Quin brilló! Si haguessin vist com en menos de un segon enviaba un picador al corrallo y se l' hi enduva un caball alsat fins al mitj de la plassa! Quin *baldeyo*! Com ho escombraria si l' fiquessin a ca la Ciutat. Va pendre vuit etzeyaras, va disoldre tres globollitos y va tirar als picadors de patillars á terra, y no dich de bigotes, perque no 'n duhen. A n' en Calderón que remolejava. l' públich va obsequiarlo ab un sarrió de taronjas. Ab dos parells y mitj de pendatxos va trobarlo en Cara-ampela. Inaugura la brega ab 12 passes magnifichs seguits de una punxada á l' os, sis passes més y una de curta, més passes y un' altra a pas de banderilla: lo toro s' hi ajeu com un empleat á l' oficina, un cop de catxete l' ressucita y un' altre cop de catxete l' mata, imatge viva de un ministre donant un empleo y una cessantia.

Tercer: *Confus*, negre com una confusió: salta dos cops la barrera; pero obligat a jugar juga, l' hi donan vuit palos y no fa més que tirar una bola al forat: l' hi claven tres parells de llargandaios, y en Lagartijo, recordant aquell bon temps, quan encare la seva pell no valia trenta mil duros de ganancia cada any, ab quatre passes naturals y un de pit y una a volapeu fins á l' empunyadura, l' envia á can Pistaus. Aplausos, cigarros y barrets. Lo president l' hi dona l' orella, y ell la flensa y 's queda ab lo toro. Jo hauria fet lo mateix.

Lo quart *Guinaposo*, també era negre; pero tenia ja alguns cabells blancs. Pobre guetol! L' hi fan setze caricias y ell las atmeli totas: vuida un caball deixantlo a punt de farcir y 'n' envia dos a cal sastre. En Calderón rodola per terra, com un cartutxo de pessas de dos. L' hi claven los tres parells de sangoneras y en Cara-ampela se 'n' desfa, després de molts bolados, de una degolladura.

A la presó de Mahó no hi ha més que un prés.
Y sobre l' Ajuntament de aquella ciutat lo bisbe hi
mira cada excomunió que canta 'l misteri.
Quina manera de fer quedar malament a un senyor
bisbe!

La Plaça de Catalunya vā posantse bonica.
A l' un costat un Circo de caballs, que durarà tot
l' istiu.
A l' altre costat un gran embalat que durarà també
tot l' istiu.
Y tot això ho arrena l' Ajuntament de Barcelona.
Jo, si vol, l' hi prench lo passeig de la Rambla per
plantarhi cols. Aniré a mitjas.

Los empleats del Ajuntament s' han lluit.
Ells son los que nombran los regidors.
Ells van a votar y l' públic se retire.
De manera que s' va cumplir la profecia de Sant
Vicens Ferrer. Lo mon al revés.

Los xatos que ván a Sant Mús han acordat anarhi
aquest any sense aparato, a causa de la falta de feynas
y de la miseria que per tot arreu s' observa.
De manera que si l' any passat se figuraven que
aquest any aniriam bé, los xatos, per més que sembla
mentida, s' han quedat ab un pam de nas.

Diumentje passat contra la costum, apena hi havia
a la porta dels teatros un sol municipal o un sol guindilla.
Algú 'ls vā veure ocupats en los colegis electorals.
L' ofici té aquestas obligacions: Vigilar la comèdia y ferla.

Se 'ns diu que hi ha unes pobres donas que escom-
bran los estudis y guanyan no més que un ralet diari.
Y se 'ns assegura que a pesar de reclamar aquest
modest salari, se las fa passar a las pobretas ab panyos
calents.

De manera que si no poden menjar calent no dirán
pas que l' Ajuntament no 'ls hi donga alguna cosa ca-
lenta.

¿Que 's creuen qu' es veritat això que diuen de
que aquí a Barcelona hi ha molta miseria?
No 'n cregen una paraula. Tot això son excusas.
Volen una prova? Aquí vā.
Per conducto del Nunci de Madrid acaba d' enviarse
al Papa la suma de 108.000 rals producto dels dona-
tius recollits pel diner de Sant Pere en la secretaria de
Càmara del bisbat de Barcelona.
De Barcelona, entenen?
Quan vulgan saber si realment hi ha miseria, vagin
a ca 'l Bisbe a preguntarho.

Un industrial de aquí a Barcelona ha inventat un
aparato per fer tremolar lo sonido del clarinet.
Jo crech que la cosa no té tant mérit com alguns se
pensan.
O sino, agafin un clarinet, ne fán un contribuyent,
l' hi presentan un recaudador.... y si no tremola que
'm pelin.

Han passat molts dies sense paper sellat del sello
octau en los estanxos.
Los que demanan la supressió del paper sellat, ja te-
nen un govern que comensa.

Las candidaturas patrocinadas per l' actual ajunta-
ment han tingut l' apoyo decidit dels taberners.
De modo que de l' Ajuntament que are-ha sortit, al-
guns ne diuen l' Ajuntament de la fuschina.

Al sabater que a Sant Andreu se vā menjar un' unsa
l' hi estan instruint una causa criminal per robo.
Jo si fos jutje 'l condemnaria a una pena.
A pendre's una botella de la rú a veure si la res-
tiuixen.

Hi ha un instrument que 'n dibuen pedómetro y ser-
veix per medir las horas que un camina.
Una dona celosa, al anarse 'n son marit a una casa
de comers de la qual portava 'ls llibres, y tement que
no fés un' altra cosa, vā posarli de amagat un pedóme-
tro a la butxaca. L' home vā anarse 'n a fer corre las
bolas de un billar, y al tornarse 'n a casa resultava del
pedómetro que havia caminat vuit horas al rededor de
la taula. De aquest modo vā descobrir la manera que
tenia 'l seu marit de portar 'ls llibres.

Aixis al menos ho conta un periódich nort-americà.

PENSAMENTS

RECOLLITS DE VARIOS AUTORS ANTICHS Y MODERNS.

Nostres dolors son sigles: nostres plahers son llamps.
—Lemontey.

L' or se proba per medi del foch; la dona per medi
de l' or; l' home per medi de la dona.—Chillon.

Lo cap de las personas d' alta estatura s' assembla a
las casas; es dir que 'l pis més alt sol ser lo més mal
amoblat.—Bacon.

Bacon debia esser molt nano.—Jo.

Pren per esposa la dona que escullirias per amich si
fos home.—Joubert.

En materia de etimologia las paraulas son com las
campanas; se 'ls fa dir lo que 's vol.—Sarrasin.

Los dolors intensos son muts; no s' expressan més
que ab llàgrimas.—Tasso.

Sempre hi haurá que dir coses novas de las donas
mentres ne quedí una sola sobre la terra.—Boufflers.

No hi ha ganancia més segura que las economias.—
Syrus.

Arrostrar la mort pera viure en l' Historia, es donar
tota la sanch pera una gota de tinta.—Oxentiem.

En amor, qui cura primer es qui surt millor curat.—
La Rochefoucauld.

Es una felis desgracia no tenir fills.—Eurípides.

(Seguirà).

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Una lletra es ma primera;
la segona també n' es
y si buscas la tercera
veurás son lletras las tres.
D' esta xarada 'l total
als catòlichs no 'ls agrada
puig juren qu' es condemnada
la persona que 's diu tal.

J. PATAFRAH.

II.

Avuy manava un pagés
lo matxo que tè 'l Eudalt;
llavoras jo l' he total
y he notat que hu al revés
segona, lo qu' es un mal.

PAU SALA.

MUDANSA.

Aquest matí prenen tot
a les tot com cada dia
en tot ma tot sapigüé
que la tos ja 'm passaria.

CARMELO LLAPISÓS.

ENDEVINALLA.

Sens tenir cap cama ballo
pero 'm tenen de lligar;
si alguna vegada fallo
es que no 'm sabs manejar.

NAIRAM.

CONVERSA.

—Holai Maria, d' ahont vens?
—Vinch de casa la modista,
—Sabs qu' ha arribat lo meu cos?
—¿Lo jernà de la Olimpia?
—No, dona, 'l de la Pepeta.
—Y que t' ha portat?
—Un... endevinau que tú y jo hem dit.

M. T. de REUS.

QUADRAT DE PARAULAS.

Substituir los punts ab lletras que llegidas vertical y hori-
entalment digan: la 1. ratlla lo que dona mal de caps a qui
l' té; la 2. lo que tenen las poesías dels Jochs Florals; la
3. una dignitat turca y la 4. lo que tè un geperut.

ISIDRO ROSQUÉ.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

XII	XII
N	I
F	A
I	N

A
PAU XOLA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.—Catarina.
2. IDEM 2.—Consulta.
3. MUDANSA.—Juny, Lluny, Puny.
4. ENDEVINALLA.—Petaca.
5. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Marsella
Sallera
Rallas
Llam
Sera
Ma
E.
6. COMBINACIÓ NUMÉRICA.—4 3 6 1 5
3 5 1 4 6
1 6 3 5 4
5 1 4 6 3
6 4 5 3 1
7. TRENCA-CAPS COMPOST.—Allis y Salt.
8. GEROGLIFICH.—Tan com hi haurá donas hi hau-
rá capellans.

FILOSOFÍA DE CANTONADA.

3665-998

BAGANAS

Fornells a l'herba rera en ella

flor en mano

Celosia

HX

IEX

—A Espanya no hi han més que dos homes prou honrats per posarshi al frente: yo..... y l'
oncle que al cel siga.